

Maaikmanmatkat

Ville Hänninen

Palopuhujan elämäkerta sai jatkoa

Ho Che Anderson:
King 2
FANTAGRAPHICS

Sarjakuva on valkonaamojen puuhaa. Yhdysvalloissa ei ole montakaan tummaihoista sarjakuvapiirtäjää. Minun mieleeni tulevat äkkiseltään vain juuri jäykän mutta hervottoman King David -albumin julkaisut Kyle Baker sekä Ho Che Anderson.

Andersonin ja Wilfred Santiagon Pop Life -lehti osoittautui pahaksi pettymykseksi ja lakkasi ilmestymästä neljän numeron jälkeen. Jos se on ollut syynä siihen, että Andersonilla on viimeinkin ollut aikaa ja halua viimeistellä toinen osa Martin Luther Kingistä kertovaan Kingiin, niin onni onnettomuudessa.

Yhdeksän vuotta sitten ilmestynyt ensimmäinen osa puhutteli monisäikeisyydellään. Mustien vapausliikkeen nokkahahmon Kingin nuoruusvuosien kuvaus ei tehnyt päähenkilöstä pyhimystä vaan ihmisen kaikkine heikkouksineen. Albumi antoi äänen niin Kingin kannattajille kuin vastustajillekin.

Toisessa osassa Anderson vain parantaa vauhtiaan. Ensimmäinenkin

albumi oli visuaalisesti huikaisevan kaunistuava, vaikka puhuvia päitä ja täyteenahdettuja puhekuuplia oli välillä liikaa. Nyt Andersonin kerronta on irtonaisempaa. Hän tyyllittelee estoita, mutta on onneksi ajatellut myös luettavuutta. Kokeilut kuvakulmilla ja kollaaßeilla eivät tunnu kikkailulta.

Sarjakuvissa mustien vapautusliikettä ei ole juuri kuvattu aiemmin. Eräänlaisena Kingin sisarteoksena voi kuitenkin pitää Howard Crusen Struck Rubber Babyn, joka kuvasi seksuaalivähemmistöjen kohtelua 1960-luvun USA:n syvässä etelässä. Albumi sivusi myös rotutematikkaa. Crusen hahmot ovat tosin lähestyttävämpiä, Andersonin ekspressiiviset figurit eivät aina tunnu aidoilta ihmisiltä.

© Ho Che Anderson

Elokuvan puolelta luonnolliseksi vertailukohtaksi asettuu Spike Leen Malcolm X -elämäkerta. Myös Lee kuvaa paikoin elokuvassaan, miten suurmiesten yksityiselämä jää heidän julkisen toimintansa varjoon. Perheelle ei ole aikaa.

Anderson ei kuitenkaan siloittele yhtä paljon. Hän muistuttaa Leetä selvemmin, että 1950- ja 1960-luvuilla rotujen välistä tasa-arvoa julistaneet miehet eivät aina pitäneet sukupuolten välisestä tasa-arvosta. Kingillekin naisen paikka oli kotona ja suhteen ulkopuoliset syrjähyppy työhön liittyviä "välttämättömiä pahoja".

Leen tavoin Andersonin kerronnassa yhdistyvät ylevä ja realistinen. Anderson kuvaa vuoroin Kingin aatteen paloa, vuoroin arkisempia hetkiä ja julkisivun takana käytäviä titoja.

Tällä tuotantotahdilla trilogian viimeinen osa ilmestyy vuonna 2011. Toisaalta hyvää kannattaa odottaa. Jos viimeinen, vuosia 1966–1968 Kingin murhaan asti kuvaava osa säilyttää edellisten laadukkuuden, kyseessä on mestariteos.

Soisin kernaasti, että Jalava julkaisisi enimmäkseen yhdentekevien "vasta-alkijaopusten" sijaan näkemyksellisiä sarjakuvaelämäkertoja. Ho Che Andersonin King ansaitsisi

© Ho Che Anderson

— edellisessä Sarjainfossa arvostellun Hector Oesterheldin ja Alberto ja Enrique Breccian Chen ohella — tulla käännettyksi suomen kielelle. Myönnän, kyseessä olisi kulttuuriteko, jolla ei monta taaleria tienaisi.

Ilkka Markkula

Orm Punainen purjehtii jälleen

Charlie Christensen:
Röde Orm 1-2 (första delen) eller hur
Röde Orm blev vänsterhänt
ORDFRON GALAGO, 1999/2001

Frans G. Bengtssonin viikinkiaikaan sijoittuva romaani Röde Orm ilmestyi kahtena osana vuosina 1941 ja 1945. Se saavutti Ruotsissa heti suuren suosion ja käännettiin myöhemmin useille kielille. Suomalaiset lukijat pääsivät Orm Punaisen retkille mukaan tuoreeltaan Emerik Olsonin suomennosten myötä, länsireiteille 1942 ja idäntielle 1946. Punapartaisen viikinkipäällikön ystäviä lienee Suomessakin runsaasti, vaikka kirja ei olekaan meillä yhtä tunnettu kuin Ruotsissa.

Kuin Orm Punaisen 60-vuotispäivän kunniaksi Charlie Christensen ryhtyi sarjakuvan tekoon romaanin pohjalta. Ensimmäinen albumi viisi-osaiseksi suunnitellusta sarjasta ilmestyi 1999. Se seuraa Ormin ja hänen kumppaniensa ensimmäistä retkeä Andalusiaan asti, missä oikukas onni heittää pohjanmiehet soutoorjiksi Cordoban kalifin sotalaivaan. Vuonna 2001 ilmestynyt toinen osa kuvaa vuosia suurvisiiri Almansurin henkivartiostossa ja paluuta Taaskaan Pyhän Jaakobin kellon kanssa.

Charlie Christensen tunnetaan parhaiten Arne Ankan tekijänä. Röde Orm on ulkonaisesti toista maata. Piirrostyylillä on melko realistinen, etenkin päähenkilöiden ja ympäristön osalta. Monet sivuhenkilöistä sen sijaan ovat varsin karrikoituja. Kyränjalki on konstailemattoman selkeä kuten romaanin henkeen hyvin sepäkin.

'Astropoika' on hurmaava manga, josta niin lapset kuin aikuiset nauttivat. Goseinnyn tavoin humoristiset tarinat tempaavat mukaansa, mutta niissä on myös syvempiä tasoja pohdittavaksi. Tyyllillisesti Astro Boy on melko euro-amerikkalainen, ollakseen manga. Sen vuoksi uskoisin, että mangaa karsastavatkin nauttivat tarinoista, jotka ovat kuin Floyd Gottfredssonin Mikit. Toinen toistaan merkillisemmät hahmot, naseva dialogi ja räiskyvä toiminta kohtautuvat. Perijapanilaista kone/ihminen-tematiikkaa tosin en Mikeissä muista nähneeni...

© Osamu Tezuka

Ville Hänninen

Tezukan klassikko viimein englanniksi

Osamu Tezuka:
Astro Boy 1-2
DARK HORSE

Osamu Tezuka (1928–1989) tunnetaan yleisesti Japanin sarjakuvateollisuuden isänä. Uransa aikana 150 000 sivua mangaa piirtäneen Tezukan lopullinen läpimurto oli kulttuuriseksi ikoniksi noussut Astro Boy (Tetsuwan Atom), jota hän teki vuodesta 1953 lähtien 21 vuoden ajan. Erittäin suosittu Astro Boy oli ensimmäinen manga, josta tehtiin myös anime. Animaatio oli myös kansainvälinen menestys.

Nyt Astro Boyta on lopulta alettu julkaista englanniksi. Tätä kirjoittaessa sarjaa on ilmestynyt kaksi albumia. Tarinat ovat kuitenkin toisistaan riippumattomia, joten mukaan pääsee vaikka keskeltäkin albumisarjaa.

'Astropoika' on hurmaava manga, josta niin lapset kuin aikuiset nauttivat. Goseinnyn tavoin humoristiset tarinat tempaavat mukaansa, mutta niissä on myös syvempiä tasoja pohdittavaksi. Tyyllillisesti Astro Boy on melko euro-amerikkalainen, ollakseen manga. Sen vuoksi uskoisin, että mangaa karsastavatkin nauttivat tarinoista, jotka ovat kuin Floyd Gottfredssonin Mikit. Toinen toistaan merkillisemmät hahmot, naseva dialogi ja räiskyvä toiminta kohtautuvat. Perijapanilaista kone/ihminen-tematiikkaa tosin en Mikeissä muista nähneeni...

© Osamu Tezuka

Värit ovat miellyttävän rauhalliset ja yleisilme kaikinpuolin houkutteleva. Jollain tapaa liian siloiselta sarjakuvan ulkoasu kuitenkin tuntuu.

Kun historian tapahtumista nuokataan humoristinen seikkailutarina, on jonkinasteinen siloiteltu tietysti välttämätöntä. Minusta Christensen on kuitenkin käyttänyt hiekkapaperia hiukan liikaa. Varsinkin päähenkilöt Orm ja Tooke ovat niin nallekarhumaisia, että he sopisivat mihin tahansa tukholmalaisbaariin folkööliä lipittämään – jolleivat peräti markettiin vaippaostoksille.

Myöskään käsikirjoitukseen lisätty huumori ei aina tunnu oikein istuvan. Romaanin viehäytys perustuu paljolti dialogin lakonaisuuteen. Bengtsson onnistuu sekä olemaan hauska että saavuttamaan jotain muinaisten saagojen jylhästä tyylistä. Tästä ei sarjakuvan viikinkien sanailussa ole paljoakaan jäljellä, vitsit perustuvat aika pitkälle sanaleikkeihin ja tuntuvat usein häiritsevän nykyäikäsiltä.

Mutta romaani on romaani ja sarjakuva on sarjakuva. Itsenäisenä teoksena Röde Orm kyllä toimii. Käsikirjoitus kuljettaa tarinaa vauhdikkaasti, säilyttäen samalla kiitettävästi yksityiskohtia. Ja jos sanallinen huumori tuntuu hiukan päälleliimatulta, niin kuvalliset vitsit istuvat kokonaisuuteen paremmin. Esimerkkeinä mainittakoon laivakoira, joka omista syistään odottaa kiihkeästi mailinpääsyä, tai maurilaisoturin leveä kestopöytä, joka säilyy vielä irtilyödyn pään kiertäessä maassa.

Erityistä kiitosta piirtäjä ansaitsee huolekkaasta ympäristön kuvauksesta. Aikakauden esineistöön ja rakennustapaan on paneuduttu vaivoja säästämättä. Kohdallaan ovat niin viikinkien puuleikkauskoristelevat kuin maurilaisarkkitehtuurin yksityiskohtat.

Orm Punaisen oli jo korkea aika päästä sarjakuvaan. Christensen on käsikirjoittajakumppaniensa kanssa tarttunut suurtyöhön, ja ensimmäisten osien perusteella arvioiden he ovat selviytyneet siitä kunnialla. Suomennos olisi paikallaan, mutta ei alkuperäisestä versiosta nauttimiseenkään kovin kummoista ruotsintaitoa tarvita. Jäämme jännityksellä odottamaan kolmatta osaa ja joulujuomien kuningat Harald Sirihampaan kartanossa.